

בית כנסת בני ישראל

HEGEDŰS-CSÁKY-BENÉI JISZRAÉL ZSINAGÓGA
és
BÉT SMUÉL TANHÁZ

ZSINAGÓGAI INFORMÁCIÓK
2025. november 16. – november 22.

Közvetlen link:

<https://us04web.zoom.us/j/6579029560>

ID szám: 6579029560

Password: 917838

BÉT SMUÉL TANHÁZ ZOOM ELŐADÁSAI:

november 16 18:00 Szerdócz Ervin: Hetiszakasz és háftára
november 17. hétfő 18:00 Zev Paskesz: A Hetiszakasz és a zsidó hagyomány kapcsolata
november 18. kedd 18:00 Róth László: A csodarabbik nyomában
november 19. szerda 18:00 Darvas István: Szentírás és kommentár
november 20. csütörtök 18:00 Fekete László: Kántorművészet

Hétköznapi imarend

vasárnap-péntek reggel zsinagóga	08:00
vasárnap-csütörtök ZOOM	18:30

Sábbáti tudnivalók

17:00	tanulás
18:00	istentisztelet a zsinagógában
09:00	szombat délelőtti istentisztelet a zsinagógában TOLDOT

Egy mondat a hetiszakaszból

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדָע צֵיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם
יֹשֵׁב אֹהֳלִים:

"A fiúk felnőttek, Ézsau ügyes vadász volt, Jákob pedig jámbor ember volt, sátorlakó."

Mózes I. 25.27.

KOMMENTÁR

TOLDOT

A szó jelentése: nemzetség.

Ábrahám nemzette Izsákot. Izsák 40 éves volt, amikor feleségül vette a nála sokkal fiatalabb Rebekát. Az arameus Bétuel lányát, Lábán húgát.

Izsák atyjának a Cádiknak (igaznak) nevelése szerint élt. Rebeka dicséretére legyen mondva, környezete és főleg fivére gonoszsága őt nem befolyásolta.

Húsz év eltelt, Rebekának nem született gyermeke. Talán mert fiatalon ment férjhez, de az is igaz, hogy Leán kívül ősanyáink meddőségét csak saját és férjeik buzgó imája nyomán szüntette meg az Ö...való.

Rebeka viselőssé lett. A gyermekek tusakodtak a méhében. Sém (Noé fia) iskolájához fordultak tanácsért, ahol a következő választ kapták. "Két nemzet van a te méhedben és két nép válik szét belsődből. Az egyik erősebb lesz a másik népnél, az idősebb szolgálja a fiatalabbat.

Megszülettek a fiak. Az első olyan volt, mint egy szőrös köpönyeg. Megjelenése nyomán elnevezték Ézsau-nak (Észav-nak). Jákob fogta ikertestvérének sarkát, innen nyerte nevét (Ákév = sarok).

Mikor felcseperedtek Észav erdőkerülő ügyes vadász lett, a természet embere, Jákob otthonülő, könyvet olvasó, aki gyakran látogatta Sém és Éber iskoláját. Izsák jobban szerette Észavot, Rebeka pedig Jákobot.

Ábrahám sírja Hebronban

Meghalt Ábrahám, a gyász jeléül ilyenkor szokás kerek ételt fogyasztani (mert végtelen a fájdalom). Ezért főzött Jákob lencsefőzeléket. Ézsau nem osztozott a gyászban. Versenyt vadászott Nimróddal, a híres-hírhedt vadásszal. A viadaltól elcsigázva, fáradtan tért haza, Jákobtól kért egy tál lencsét.

Jákob ismerte az elsőszülött köteleességét, úgy látta, a feladatnak

fivére nem felel meg. Ezért az étel áráként elsőszülöttségének átruházását kérte tőle. "Ime immár a halál elé megyek, mire nekem az elsőszülöttség?" – mondta lemondóan Észav.

Nyilván arra gondolt, hogy mint vadász, minden nap szembenéz a veszedelemmel. A Tóra szavai szerint így vetette meg Észav az elsőszülöttséget. Izsák szemei elhomályosultak, a legenda szerint az angyalok könnyeitől, amelyet akkor hullattak, amikor Ábrahámot próbára tette a Teremtő és megköötözött fiát feláldozni készült. Úgy gondolta, végrendelkeznie kell. Megáldani akarta az őt nagyon tisztelő kedvenc gyermekét, Észavot.

Rembrandt: Jákob tusakodása az angyallal

A fia gyakran hozott vadpecsenyét az apjának. Izsák kérte, hozzon számára enni-inni és meg fogja áldani. Ráhagyja ami az elsőszülöttnak jár. Észav nem szólt arról, hogy eladta jussát testvérének.

Rebeka hallotta ezen szavakat, úgy látta, veszélyben van a jóslat azon része "az idősebb szolgálja majd a fiatalabbat", ezért tanácsolta, vagy inkább utasította Jákobot, hogy vegye fel bátyja díszruháit, ő elkészíti az étket, takarja el sima karját szőrös ruhával és így nyerje el az atyai áldást. Rebeka nem kisebbiteni akarta Észavot, hanem a szerinte méltóbb Jákobnak juttatni a megillető áldást. Jákob habozott. Mit tegyen? Anyjának engedelmeskednie kellett. A legendák szerint angyalok támogatták az útján.

Izsák gyanakodott. A hang Jákobé, de a kéz Észavé. Evett-ivott és megáldotta Jákobot. "Adjon neked az I...n az ég harmatából, a föld kövérségéből bőségesen gabonát, és bort."

Alig ment ki Jákob a sátorból, Észav tért meg útjáról. Kezében az elejtett vadból készült étel. Izsák megrémült. Ki járt akkor nála? "Eljött testvéred és ravaszsággal elvette a te áldásodat."

Ézsau (Észav) sírt. Könnyeit komolyan kell venni. "Kétszer bánt velem álnokul, nem hiába fondorkodó a neve – kiáltotta – elvette elsőszülöttségemet, és most az áldást is." Ekkor értette meg Izsák, hogy Észav eladta az elsőszülöttségét. Ézsau meggyűlölte Jákobot, halálra szánta. De apja iránti tiszteletből amíg Izsák élt, nem akarta bántani. Rebeka tanácsára részint azért: ne kanaita lányt vegyen el Jákob és távol legyen haraggal teli testvérétől, útra készült. Lábánhoz, anyja fivéréhez Páddám Áránba távozott.

Izsák nem vonta vissza az áldást, sőt most már teljesen önszántából megismételte azt. "És adja neked Ábrahám áldását, neked és ivadékaidnak, hogy elfoglaljad az országot, ahol tartózkodtál, amelyet I...ten Ábrahámnak adott."

KOMMENTÁR

Részlet Menáchem Meron: **Az élő Biblia** című könyvéből

TOLDOT

NEMZEDÉKEK

Az e heti szakasz az egyetlen, ami Izsák történetével foglalkozik. És talán nem véletlen, hogy Ábrahám életét három, Jákob történetét hat heti szidra beszéli el.

Ábrahám a zsidó nép mintaképe, Jákob élete pedig szimbolizálja Izrael hányatott történetét. Izsák élete viszonylagos nyugalomról regél, átmenet csupán az első és a harmadik ősapa között.

A hetiszakasz első mondata így szól:

"Ez Jicchák története, Jicchák Ábrahám fia, ki őt nemzette" (Gen. 25/19).

A mondat mintegy kihangsúlyozza, hogy Izsák történetének legfontosabb mozzanata, hogy ő Ábrahám fia.

Ábrahám és nyája

A róla szóló elbeszélésben nem emel ki a hetiszakasz semmi különöset. Akárcsak apjának, neki is összetűzése volt Ávimelechkel. Először felesége miatt, később a vízforrásokkal kapcsolatban. Szolgái sok kutat fúrtak, hogy vízzel lássák el nyáját, de csak egy új kutat hagytak meg Ávimelech szolgái Izsáknak, s ő azt elnevezte Rechovotnak. Végül is, csakúgy, mint Ábrahám, Izsák is "békeszerződést" kötött Ávimelechkel, szintén Beér-Séván.

A hetiszakasz érdekesebb része Izsák áldása. Patriarchális szokás szerint, ha az apa közeledni érezte halálát, megáldotta fiait (talán elosztotta vagyonát is). A kornak megfelelően az áldást és az átkot teljes valóságnak tartották, melynek pontos bekövetkezését hitték - különösen ha az atyai szájából hangzott el. Az Írás szerint Jicchák nem nagyon ismerte fiai igazi jellemét és a vadászatból élő Észávot jobban kedvelte. Előnyben akarta részesíteni az atyai áldásnál is.

Izsák megáldja Jákobot

Az anya, Rivka, Jákovnak, a pásztornak szerette volna megszerezni az atyai áldást. Így történt, hogy a vak, idős Jicchák Észáv helyett Jákovot áldotta meg, "ki furfangosan bátyjának álcázta magát". Az elbeszélés számos pontja szimbólummá változott Izrael történetében.

Jicchák így szól: "A hang Jákob hangja, a kéz Észáv keze". Jákob utódai a "könyv népe" lettek. A Tóra tanulmányozása, törvényeinek szelleme töltötte be a zsidó nép életét évezredekken át. A más népeket szimbolizáló Észáv kezei az erőszakot jelképezték, a fizikai erőt és az erősnek jogbitorlását a gyengével szemben. Jákob az áldáson kívül az elsőszülöttséget is "megvásárolta" testvérétől, ami nemcsak többletet jelentett az örökségben, hanem ú.n. papi hivatást is. Egészen az aranyborjú esetéig az elsőszülöttek töltötték be a kohanita hivatást.

Észáv gyűlöletet érzett Jákob iránt az áldás és az elsőszülöttség elvesztése miatt, és meg akarta ölni testvérét. Ez a testvérgyűlölet szimbolizálta a népek zsidógyűlöletét a római kortól napjainkig. "Tudott dolog, hogy Észáv gyűlöli Jákobot" - így szól a Midrás.

De az Írás nem veszi el Észávtól jó tulajdonságait. Szülőtisztelete példakép volt. Nemcsak fizikailag táplálta apját, de tekintettel volt szülei érzékenységére is. A szülők rossz szemmel nézték, hogy a hettitákkal, bálványimádó népekkel házasodott össze.

"Észáv negyven éves volt, mikor elvette Juditot a hettita leányt és annak húgát. A nők Jicchák és Rivka bosszúságai lettek. Amikor Észáv látta, hogy a kánáánita lányok rosszul estek apjának, Ábrahám családjából választott új asszonyokat" (Gen. 26/34-35, 28/8-9). Testvérét sem akarta bántani apja életében.

Jicchák Észávot is megáldotta minden földi jóval. De Jákovban látta utódját, ki folytatja Ábrahám örökségét "Adja az Ég Ábrahám áldását neked és utódaidnak, hogy örököld azt a földet, mit Isten Ábrahámnak adott" (u.o. 28/4). Jákobnak nem volt szabad házasodnia a kánáánita népekkel, ezért anyja tanácsára Aratuba ment Lábánhoz, anyja testvéréhez.

Így ér véget Jicchák története, akiről csak egyetlen hetiszakasz szól. Ő, a második ősatya, csak átmenet volt apja és fia élete között. Fia, Jákob életét hat hetiszakaszban olvashatjuk. Életútját egészen az Egyiptomba való vándorlásáig kísérik, ahol utódai szolgák voltak ugyan, de megteremtették Izrael népét. Jicchák maga, feleségével együtt a Máchpéla barlangjában lett eltemetve. Temetésén mindkét fia, Észáv és Jákob részt vett.

Azóta Mózesztől kezdve mind a mai napig imánkba foglaljuk mindhárom ősatyát, mondván: "Emlékezz szolgálidra, Ábrahámra, Izsákra és Izraelre, kiknek megesküdtél, hogy utódaik száma, mint az ég csillagai lesznek, és ezt a földet örökre birtokolják" (Ex. 32/13).

Az oldalt szerkesztette:

Schöner Alfréd

בית כנסת בני ישראל

BZSH Hegedűs Templomkörzet

Benéi Jisráél Zsinagóga

1136 Budapest, Hegedűs Gyula u. 3.

06-30-644-9083, 06-1-340-5085

e-mail: hegedus@bzsh.hu;

<https://hegedus-zsinagoga.bzsh.hu/>

100